

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0. Zaktualizowany plan działania na rzecz zrównoważonej, odpornej i konkurencyjnej niebieskiej gospodarki w regionie Oceanu Atlantyckiego Unii Europejskiej«

[COM(2020) 329]

(2021/C 123/08)

Sprawozdawca: **Carlos Manuel TRINDADE**

Wniosek o konsultację	Komisja, 23.9.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.1.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	257/0/7
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES zgadza się z oceną Komisji, zgodnie z którą atlantycki obszar morski podlegający jurysdykcji państw członkowskich UE jest kluczowym czynnikiem rozwoju gospodarczego i społecznego tych państw i całej UE. Zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi przedstawionymi w komunikacie Komisji niebieska gospodarka w rejonie Oceanu Atlantyckiego wygenerowała w 2017 r. wartość dodaną brutto w wysokości 73,4 mld EUR i pozwoliła stworzyć 1,29 mln miejsc pracy⁽¹⁾.

1.2. EKES podkreśla również, że na szczęblu UE i ONZ uznaje się – w odniesieniu do zrównoważenia środowiskowego – kluczową rolę oceanów w dekarbonizacji, produkcji tlenu, zapewnianiu żywności dla ludzi oraz przeciwdziałaniu zmianie klimatu i zakwaszeniu.

1.3. W kontekście kryzysu związanego z COVID-19 rozpoznaje się coraz większe znaczenie niebieskiej gospodarki dla ożywienia gospodarczego w Europie oraz ochrony i tworzenia miejsc pracy.

1.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje stworzenie planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0, gdyż przyczyni się on do ożywienia gospodarczego, utrzymania i tworzenia miejsc pracy, a jednocześnie pomoże lepiej chronić ekosystemy przybrzeżne i morskie oraz wniesie wkład w łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej.

1.5. Powiązanie planu działania 2.0 z zasadami Europejskiego Zielonego Ładu uwypukla kluczową rolę niebieskiej gospodarki w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju.

1.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje również podejście Komisji Europejskiej do Oceanu Atlantyckiego, które obejmuje następujące elementy: rolę portów w zrównoważonym rozwoju turystyki przybrzeżnej, w dziedzinie akwakultury, w odniesieniu do przemysłu stoczniowego, w sektorze energii z morskich źródeł odnawialnych oraz innowacji; rozwój niebieskich umiejętności poprzez położenie nacisku na wysokiej jakości wiedzę na temat oceanów; rolę energii z morskich źródeł odnawialnych jako narzędzia transformacji energetycznej; oraz zaangażowanie na rzecz zdrowych oceanów i odpornych wybrzeży.

1.7. EKES proponuje jednak bardziej kompleksową wizję umożliwiającą projekty pozwalające na naturalną interakcję między obszarami odpowiadającymi poszczególnym filarom.

⁽¹⁾ Opóźnienie w statystykach utrudnia nakreślenie polityk europejskich dostosowanych do realiów państw członkowskich i negatywnie wpływa na ich monitorowanie. Zdaniem EKES-u w tej dziedzinie należy podjąć zdecydowane zobowiązanie.

1.8. Komitet zaleca również położenie nacisku na planowanie przestrzenne obszarów morskich i zarządzanie nimi, ponieważ bez odpowiednio zorganizowanej przestrzeni morskiej trudno będzie zapewnić zrównoważony rozwój niebieskiej gospodarki zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska, jak i inwestycji w projekty. EKES uważa, że właściwe planowanie przestrzenne obszarów morskich (PPOM) sprzyja zrównoważonemu wzrostowi gospodarki morskiej i wykorzystywaniu zasobów morskich poprzez lepsze zarządzanie konfliktami między poszczególnymi rodzajami działalności i większą synergię między różnymi rodzajami działalności morskiej zgodnie z rezolucją przyjętą przez Parlament Europejski 15 stycznia 2020 r. w celu nadania Europejskiemu Zielonemu Ładowi niebieskiego wymiaru.

1.9. Ponieważ basen Oceanu Atlantyckiego ma kilka wybrzeży, a ocean nie ma granic, EKES sądzi, że plan działania powinien zawierać ogólne wytyczne dotyczące partnerstw w kontekście transatlantyckim, mimo że rozwój niebieskiej gospodarki ma na celu promowanie projektów w przestrzeni morskiej pod zwierzchnictwem państw nadbrzeżnych UE.

1.10. EKES negatywnie ocenia brak celów i środków związanych z rybołówstwem i turystyką i zaleca, by Komisja przywiązywała większą wagę do tych działań w swoim planie działania.

1.11. EKES ubolewa również, iż Komisja nie określiła konkretnych środków i celów dla archipelagów, ponieważ są to regiony najbardziej oddalone, w których znaczenie gospodarki morskiej jest jeszcze większe niż w pozostałej części regionu atlantyckiego. W związku z tym zaleca Komisji uwzględnienie takich środków w planie.

1.12. Jeśli chodzi o partnerstwa między państwami członkowskimi i na szczeblu międzynarodowym, zdaniem EKES-u należy jasno określić cele i zasady. Komitet uważa, że oprócz przepisów między państwami członkowskimi należy położyć szczególny nacisk na ramy partnerstwa z europejskimi państwami trzecimi, Zjednoczonym Królestwem, Norwegią i Islandią. Uważa, że zwłaszcza w przypadku Zjednoczonego Królestwa należy zwrócić szczególną uwagę na środki, które pozwolą zapobiec utracie informacji lub które utrudniają współpracę.

1.13. W odniesieniu do finansowania EKES uważa, że w dokumencie strategicznym takim jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego oprócz zwykłego wykazu źródeł finansowania należy również określić ogólne wytyczne dotyczące zatwierdzania projektów.

1.14. EKES proponuje, by przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu rozważać takie elementy jak innowacje, badania naukowe, zrównoważoność ekologiczna, wkład w rozwój społeczny i lokalizacja na właściwie zagospodarowanym obszarze morskim, zgodnie z matrycą zawierającą dobrze zdefiniowane wskaźniki.

1.15. EKES zdecydowanie zaleca ustanowienie specjalnej linii finansowania projektów opracowanych w ramach planu działania 2.0, tak jak ma to miejsce w przypadku innych sektorów działalności korzystających z europejskich środków publicznych. W przeciwnym razie istnieje ryzyko przeniesienia ich do systemów finansowania, w których nie stanowią one trzonu programów.

1.16. EKES jest zdania, że uwzględnienie zawartych w omawianej opinii zaleceń dotyczących oceny i finansowania projektów oraz ich monitorowania i działań następczych przyczyni się do poprawy jakości i skali wyników społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które mają zostać osiągnięte dzięki realizacji planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0.

1.17. EKES uważa ponadto, że zalecenia sformułowane w swoich wcześniejszych opiniach zwiększają szansę powodzenia we wdrażaniu planu, zwłaszcza jeśli chodzi o utworzenie makroregionu atlantyckiego i ożywienie Forum Atlantyckiego.

2. Kontekst opinii

2.1. Strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego ⁽²⁾ została przyjęta w 2011 r. w celu wspierania zrównoważonego rozwoju niebieskiej gospodarki w państwach członkowskich UE leżących na wybrzeżach Atlantyku. Z myślą o wdrożeniu tej strategii Komisja Europejska przedstawiła w 2013 r. plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego ⁽³⁾.

⁽²⁾ COM(2011) 782 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>.

⁽³⁾ COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52013DC0279>.

2.2. EKES przeanalizował każdy z tych instrumentów i wydał dwie opinie zawierające odpowiednie wnioski i zalecenia⁽⁴⁾, z których część ma strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego Europy, np. propozycja utworzenia makroregionu atlantyckiego na wzór regionu Morza Bałtyckiego i regionu Dunaju. Wnioski te są nadal aktualne i istotne.

2.3. Od tego czasu określono szereg strategii sektorowych, które wpłynęły na zdolność do realizacji celów strategii morskiej na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego i na urzeczywistnienie jej planu działania: m.in. Europejski Zielony Ład⁽⁵⁾ przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2019 r.; nowa unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030⁽⁶⁾ oraz strategia „od pola do stołu”⁽⁷⁾.

2.4. W świetle tych wydarzeń oraz w celu zareagowania na bezprecedensowy kryzys społeczno-gospodarczy wywołany pandemią COVID-19 Komisja Europejska uważa za konieczne uaktualnienie priorytetów współpracy regionalnej i nadanie nowego impulsu zrównoważonej gospodarce morskiej zdolnej do generowania zatrudnienia.

2.5. W tym kontekście Komisja przyjęła środki mające na celu naprawę szkód społecznych i gospodarczych, ożywienie gospodarki w Europie oraz ochronę i tworzenie miejsc pracy, a także przedstawiła nowe narzędzie służące odbudowie Next Generation EU⁽⁸⁾.

2.6. EKES podkreśla, że wysiłki UE koncentrują się na koncepcji zrównoważonego rozwoju w celu uczynienia Europy do 2050 r. pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu.

2.7. Nowe strategie sektorowe ukazują centralną rolę niebieskiej gospodarki jako siły napędowej zrównoważonego rozwoju UE i planety oraz dla łagodzenia skutków zmiany klimatu.

2.8. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0” obejmuje zaktualizowany plan działania na rzecz zrównoważonej, odpornej i konkurencyjnej niebieskiej gospodarki w regionie Oceanu Atlantyckiego Unii Europejskiej⁽⁹⁾ (10).

2.9. Ponadto Komisja informuje, że zmieniony plan działania opiera się na ocenie śródkresowej⁽¹¹⁾ poprzedniego planu działania oraz na konsultacjach z zainteresowanymi stronami i państwami członkowskimi rejonu Oceanu Atlantyckiego. Ocena ta wykazała, że w wyniku poprzedniego planu powstało ponad 1200 projektów morskich, a inwestycje – głównie ze środków UE – wyniosły ok. 6 mld EUR.

2.10. EKES z zainteresowaniem odnotowuje, że jednym z wniosków z tej oceny była potrzeba „wprowadzenia ulepszeń dotyczących tematycznego ukierunkowania planu i struktury zarządzania nim oraz opracowania ram monitorowania” (12), o co Komitet wnioskował we wspomnianych wyżej opiniach.

3. Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0

3.1. Komisja Europejska uznaje za główny cel planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0 wzrost i uwolnienie potencjału niebieskiej gospodarki w obszarze Oceanu Atlantyckiego, mając na uwadze duży potencjał tworzenia miejsc pracy w społecznościach przybrzeżnych, przy jednoczesnej ochronie ekosystemów morskich oraz wniesieniu wkładu w łagodzenie skutków zmiany klimatu zgodnie z globalnymi zobowiązaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju i priorytetami politycznymi na lata 2019–2024, zwłaszcza Europejskim Zielonym Ładem.

3.2. Plan działania 2.0 składa się z czterech filarów tematycznych i dąży do osiągnięcia siedmiu celów poprzez konkretne działania mobilizujące wszystkie zainteresowane strony z regionu Oceanu Atlantyckiego.

3.3. **Filar I** dotyczy promowania portów atlantyckich jako bram i ośrodków niebieskiej gospodarki.

(4) Opinia EKES-u w sprawie strategii morskiej na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego (Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 24) i opinia EKES-u w sprawie planu działania na rzecz strategii morskiej w obszarze Oceanu Atlantyckiego (Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 77).

(5) COM(2019) 640 final.

(6) COM(2020) 380 final.

(7) COM(2020) 381 final.

(8) COM(2020) 456 final.

(9) COM(2020) 329 final.

(10) SWD(2020) 140 final.

(11) SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf.

(12) Tamże.

3.3.1. W tym filarze zakłada się, że porty i operatorzy portów odgrywają ważną rolę w zrównoważonym rozwoju centralnej działalności niebieskiej gospodarki, do której należą turystyka przybrzeżna, akwakultura, przemysł stoczniowy oraz rozwijające się gałęzie przemysłu takie jak sektor energii z morskich źródeł odnawialnych. Porty mogą pełnić ważną funkcję katalizatorów innowacji w tych i innych dziedzinach niebieskiej działalności.

3.3.2. Przyjmuje się, że porty, współpracując ze sobą, będą w stanie zmobilizować środki finansowe na inteligentną infrastrukturę i przyczynić się do obniżenia emisyjności źródeł morskich.

3.3.3. W planie stwierdzono, że poprzez konkretne działania należy osiągnąć dwa cele szczegółowe: „porty jako bramy dla handlu w obrębie Atlantyku” i „porty jako katalizatory działalności gospodarczej”.

3.4. **Filar II** koncentruje się na stworzeniu odpowiedniego zestawu przyszłościowych niebieskich umiejętności oraz wiedzy na temat oceanów jako sposobu na przyciągnięcie młodych talentów do niebieskiej gospodarki oraz zwiększenia konkurencyjności.

3.4.1. Istotą tego filaru jest potrzeba zapewnienia lepiej wykształconych i lepiej poinformowanych pokoleń.

3.4.2. W tym celu plan działania 2.0 określa jako cele szczegółowe dla tego filaru „edukację o wysokiej jakości, szkolenie i uczenie się przez całe życie” oraz „wiedzę na temat oceanów”.

3.5. **Filar III** koncentruje się na energii z morskich źródeł odnawialnych jako głównym elemencie przechodzenia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

3.5.1. W komunikacie stwierdzono, że unijny obszar Oceanu Atlantyckiego jest liderem oraz polem badawczym rozwoju nowych morskich odnawialnych źródeł energii oraz że w celu „osiągnięcia kolejnego etapu rozwoju, mianowicie dojrzałości komercyjnej udanych prototypów, najważniejsze jest utrzymanie wiodącej pozycji technologicznej, zatrzymanie talentów oraz zapewnianie czystej energii po przystępnej cenie przy jednoczesnym uwzględnieniu potencjalnych skutków dla środowiska morskiego oraz sposobu ich łagodzenia”.

3.5.2. Plan działania 2.0 stanowi, że poprzez określone konkretne działania osiągnięty ma zostać cel szczegółowy dotyczący „promowania neutralności emisyjnej dzięki energii z morskich źródeł odnawialnych”.

3.6. **Filar IV** jest ukierunkowany na zdrowe oceany i odporne wybrzeża.

3.6.1. Wybrzeże Atlantyku w UE jest obszarem szczególnie narażonym ze względu na dużą intensywność działalności człowieka.

3.6.2. Sytuację pogarszają negatywne skutki intensywnych burz, powodzi, erozji oraz ciągłego i coraz szybszego podnoszenia się poziomu mórz, które nasilają się w wyniku zmiany klimatu powodującej wzrost ekstremalnych zjawisk pogodowych.

3.6.3. Hałas i zanieczyszczenie mórz, zwłaszcza tworzywami sztucznymi, osiągają bardzo wysokie poziomy, osłabiając kapitał naturalny i działalność gospodarczą.

3.6.4. W planie działania wskazano, jako zasady przewodnie korzystne dla rozwoju i zatrudnienia, na potrzebę przyjęcia środków zarządzania ryzykiem klimatycznym i dostosowania się do niego, jak również środków wspierania gospodarki o obiegu zamkniętym, strategii „zero zanieczyszczeń”, efektywności energetycznej i ochrony różnorodności biologicznej.

3.6.5. W ramach tego podejścia w planie działania 2.0 jako cele szczegółowe tego filaru wskazano „większą odporność wybrzeży” oraz „walkę z zanieczyszczeniem morza”.

3.7. W odniesieniu do **zarządzania planem działania** ustanawia się środki w zakresie zarządzania, wdrażania i sprawozdawczości oraz uruchamiania środków i finansowania.

3.7.1. Jeśli chodzi o **koordynację**, istnieją dwa poziomy: koordynacja polityczna, za którą odpowiadają ministrowie odpowiedzialni za gospodarkę morską wyznaczeni przez państwa w rejonie Oceanu Atlantyckiego, oraz koordynacja regionalna zapewniana przez komitet ds. strategii na rzecz Atlantyku, w którym mogą uczestniczyć przedstawiciele regionów przybrzeżnych lub inne osoby.

3.7.2. W odniesieniu do **wdrażania i sprawozdawczości** ustanawia się zasady mające na celu wyjaśnienie procedur.

3.7.2.1. Przedstawiono zestaw warunków wstępnych dla realizacji planu działania oraz dla mechanizmu monitorowania i udzielania informacji zarówno dla podmiotów publicznych, jak i prywatnych, a także podkreślono wspólną odpowiedzialność UE i zaangażowanych państw członkowskich.

3.7.2.2. Celem mechanizmu monitorowania i oceny jest śledzenie i szacowanie postępów w realizacji planu, co pozwoli na dokonywanie ewentualnych zmian w planie działania w przyszłości.

3.7.3. W odniesieniu do **uruchamiania środków oraz finansowania** poczyniono szereg uwag, na które należy zwrócić uwagę.

3.7.3.1. W budżecie UE nie przydzielono żadnych środków na realizację planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego. Wdrożenie planu będzie zależeć głównie od środków i instrumentów finansowania możliwych do uruchomienia na szczeblu krajowym i unijnym.

3.7.3.2. Wymieniono środki, programy i mechanizmy, z których mogą korzystać państwa członkowskie UE i regiony przybrzeżne.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES docenia przedstawienie przez Komisję zaktualizowanego planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego uwzględniającego różne niedawno przyjęte europejskie strategie sektorowe.

4.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja uwzględniła w zmienionym planie uwagi i zalecenia sformułowane przez Komitet w opiniach w sprawie strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego i poprzedniego planu działania, zwłaszcza w odniesieniu do ukierunkowania tematycznego, struktury zarządzania i ram monitorowania.

4.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje bardziej ustrukturyzowane podejście zawarte w planie działania 2.0 i korzystanie z podejścia tematycznego do określania działań, które należy wdrożyć, w wyniku śródkresowej oceny konsultacji oddolnych.

4.4. EKES podkreśla, że obszary tematyczne są zgodne z europejskimi celami w zakresie zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do rozbudowy działalności w ramach niebieskiej gospodarki, tworzenia miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji i zapewniania wiedzy na temat oceanów, promowania dekarbonizacji i przejścia na czystą energię oraz odbudowy i ochrony kapitału naturalnego i ekosystemów przybrzeżnych.

4.5. EKES zaleca, by w odniesieniu do tworzenia niebieskich umiejętności wprowadzić środki mające na celu lepsze wykorzystanie doświadczenia zawodowego przy określaniu programów nauczania zawodów związanych z morzem.

4.6. Niemniej EKES negatywnie ocenia brak celów i środków związanych z rybołówstwem i turystyką, ponieważ są to dwa rodzaje działalności niebieskiej gospodarki, które w największym stopniu przyczyniają się do wzrostu wartości dodanej brutto i tworzenia miejsc pracy, także ze względu na ich wpływ na ekosystem morski na obszarach bezpośrednio należących do regionu atlantyckiego. Zaleca Komisji większe uwypuklenie w planie działania tych rodzajów działalności w celu zaradzenia temu brakowi.

4.7. EKES ubolewa również, iż Komisja nie określiła konkretnych środków i celów dla archipelagów, ponieważ są to regiony najbardziej oddalone, w których znaczenie gospodarki morskiej jest jeszcze większe niż w pozostałej części regionu atlantyckiego. W związku z tym zaleca Komisji uwzględnienie takich środków i celów w planie.

4.8. Komitet podkreśla wzrost jakości i przejrzystości wynikający z wprowadzenia ram monitorowania, które umożliwią dostosowanie przyszłych zmian planu w świetle rzeczywistej realizacji i stopnia, w jakim cele zostały osiągnięte.

4.9. EKES ubolewa nad tym, że Komisja nie uwzględniła zaleceń zawartych we wcześniejszych opiniach Komitetu dotyczących rozwoju makroregionu atlantyckiego na wzór regionu Dunaju i regionu Morza Bałtyckiego, a także kontynuowania Forum Atlantyckiego.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. Komitet uznaje za konieczne zbadanie zgodności planu działania 2.0 z europejską **strategią morską: zintegrowaną polityką morską Unii Europejskiej** (PMI) ⁽¹³⁾.

5.2. Zintegrowana polityka morska stanowi ramy polityczne mające na celu promowanie zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów działalności morskiej i działalności regionów przybrzeżnych poprzez poprawę koordynacji polityk dotyczących oceanów, mórz, wysp, regionów przybrzeżnych i najbardziej oddalonych oraz sektorów gospodarki morskiej, a także poprzez opracowanie instrumentów przekrojowych.

5.3. Główne cele i odnośne obszary działań PMI to: poprawa zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów; stworzenie bazy wiedzy i innowacji na potrzeby polityki morskiej; poprawa jakości życia w regionach przybrzeżnych; promowanie przywództwa UE w dziedzinie międzynarodowych spraw morskich dzięki ściślejszej współpracy w zakresie międzynarodowego zarządzania oceanami oraz – na szczeblu europejskim – poprzez europejską politykę sąsiedztwa; zwiększenie widoczności morskiego wymiaru Europy.

5.4. PMI obejmuje następujące zbieżne obszary polityki: niebieski wzrost ⁽¹⁴⁾, wiedza i dane na temat środowiska morskiego ⁽¹⁵⁾, planowanie przestrzenne obszarów morskich i zintegrowany nadzór morski.

5.5. EKES zaleca, by informacje, dane i wiedza opracowane w tym kontekście były swobodnie dostępne i bezpłatne dla organizacji, instytucji nauki i edukacji oraz projektów związanych z morzem, niemniej z zachowaniem kryteriów poufności lub zastrzeżenia w stosownych przypadkach. W tym kontekście zaleca większą koordynację między różnymi organami monitorującymi w regionie atlantyckim w celu stworzenia wydajnych, dostępnych i interoperacyjnych baz danych.

5.6. EKES uważa, że dokument strategiczny taki jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego musi być jasny i zwięzły w odniesieniu do celów i sposobu ich realizacji. W związku z tym zaleca dalsze rozwinięcie tego dokumentu w odniesieniu do kwestii, które wydają się kluczowe dla tego rodzaju dokumentu strategicznego.

5.7. EKES uważa, że plan działania 2.0 kładzie silny nacisk na niebieską gospodarkę i wiedzę, co jest pozytywnym aspektem. Zaleca się jednak zwrócenie należytej uwagi na znaczenie planowania przestrzennego obszarów morskich i zarządzania nimi oraz partnerstw międzynarodowych.

5.8. W odniesieniu do **planowania przestrzennego obszarów morskich i zarządzania nimi** zwiększenie oddziaływania człowieka na oceany, wraz z szybkim wzrostem popytu i konkurencją o przestrzeń morską do różnych celów takich jak działalność połowowa, morskie instalacje energii odnawialnej i ochrona ekosystemu uwypukliły pilną potrzebę zintegrowanego zarządzania oceanami i ustanowienia ram planowania przestrzennego obszarów morskich ⁽¹⁶⁾.

5.8.1. EKES uważa, że właściwe planowanie przestrzenne obszarów morskich (PPOM) sprzyja zrównoważonemu wzrostowi gospodarki morskiej i wykorzystywaniu zasobów morskich poprzez lepsze zarządzanie konfliktami i większą synergię między różnymi rodzajami działalności morskiej, zgodnie z rezolucją przyjętą przez Parlament Europejski 15 stycznia 2020 r. w celu nadania Europejskiemu Zielonemu Ładowi niebieskiego wymiaru.

5.8.2. Stworzenie wspólnych europejskich ram PPOM przynosi szereg korzyści: pomaga ograniczyć konflikty między sektorami i tworzy synergie między różnymi działaniami; zachęca do inwestycji poprzez zapewnienie przewidywalności, przejrzystości i jasnych zasad; zwiększa współpracę transgraniczną między państwami członkowskimi w celu rozwoju sieci i platform produkcji energii, szlaków morskich, rurociągów, podmorskich kabli i innych działań, a także w celu rozwijania spójnych sieci obszarów chronionych; chroni środowisko poprzez wczesne rozpoznanie wpływu i możliwości wielorakiego wykorzystania przestrzeni.

5.8.3. Promowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, poprawa PPOM poprzez dotrzymanie terminu jego opracowania, wyznaczonego na 2021 r., a także koordynacja między poszczególnymi państwami członkowskimi przyczyniają się do realizacji wszystkich celów strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego i zintegrowanej polityki morskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju środowiskowego, społecznego i gospodarczego.

⁽¹³⁾ COM(2007) 575.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 494; COM(2014) 254; COM(2008) 768; COM(2013) 229; COM(2014) 008; COM(2014) 086; strategiczny plan działania „Budowa energii mórz i oceanów dla Europy”.

⁽¹⁵⁾ Plan działania dotyczący strategii „Wiedza o morzu 2020” (SWD(2014) 0149).

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 135).

5.8.4. W tym kontekście EKES jest zdania, że w planie działania 2.0 dotyczącym strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego należy uwzględnić tę kwestię, bez której trudno byłoby zapewnić zrównoważony rozwój niebieskiej gospodarki zarówno z perspektywy ekologicznej i społecznej, jak i z punktu widzenia inwestycji w projekty.

5.8.5. Komitet zaleca, by w planie działania 2.0 położono większy nacisk na znaczenie planowania przestrzennego obszarów morskich dla rozwoju niebieskiej gospodarki, w szczególności w odniesieniu do filarów I, II i IV.

5.8.6. EKES zaleca również, by przewidywane monitorowanie i ocena były przeprowadzane w kontekście PPOM zgodnie z odpowiednimi wskaźnikami, a wstępnym warunkiem przy dostępie do finansowania musi być istnienie projektów zlokalizowanych na odpowiednio zagospodarowanym obszarze morskim.

5.9. Jeśli chodzi o **partnerstwa między państwami członkowskimi i na szczeblu międzynarodowym**, zdaniem EKES-u należy jasno określić cele i zasady.

5.9.1. Basen Oceanu Atlantyckiego ma kilka wybrzeży, a ocean nie ma granic, w związku z czym EKES uważa, że partnerstwa społeczne, środowiskowe i gospodarcze, a także w ramach innowacji i badań naukowych, należy rozpatrywać w ramach czterech filarów planu działania 2.0.

5.9.2. Komitet uważa, że oprócz przepisów między państwami członkowskimi należy położyć szczególny nacisk na ramy partnerstwa z europejskimi państwami trzecimi, Zjednoczonym Królestwem, Norwegią i Islandią. Uważa, że zwłaszcza w przypadku Zjednoczonego Królestwa należy zwrócić szczególną uwagę na środki, które pozwolą zapobiec utracie informacji lub które utrudniają współpracę.

5.9.3. EKES zaleca, by – mimo że rozwój niebieskiej gospodarki ma na celu promowanie projektów w przestrzeni morskiej pod zwierzchnictwem państw nadbrzeżnych UE – plan działania dotyczący strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego zawierał ogólne wytyczne dla partnerstw transatlantyckich zarówno w zakresie tworzenia partnerstw z państwami przybrzeżnymi na atlantyckich wybrzeżach Ameryk, jak i z krajami afrykańskimi⁽¹⁷⁾.

5.10. W odniesieniu do **uruchamiania środków i finansowania** EKES zaleca, by plan działania 2.0 jasno i jednoznacznie określał źródła finansowania, zasady przyznawania środków oraz sposób monitorowania i oceny wyników projektów.

5.10.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że – jak stwierdzono w komunikacie Komisji Europejskiej – pomyślnie wdrożenie intencji planu działania będzie wymagało połączenia inwestycji publicznych z budżetów krajowych i unijnych z funduszami prywatnymi.

5.10.2. W tym celu przedstawiono wykaz funduszy i programów dostępnych dla państw członkowskich i ich regionów przybrzeżnych. EKES zaleca, by wykaz ten był wyczerpujący i obejmował inne mechanizmy finansowania, takie jak mechanizm grantów EOG⁽¹⁸⁾, co będzie szczególnie przydatne w przyszłych partnerstwach z państwami trzecimi w Europie.

5.10.3. EKES uważa, że w dokumencie strategicznym takim jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego oprócz zwykłego wykazu źródeł finansowania należy również określić ogólne wytyczne dotyczące zatwierdzania projektów.

5.10.4. EKES zaleca ustanowienie matrycy monitorowania i oceny zawierającej dobrze zdefiniowane wskaźniki dotyczące m.in. innowacji, badań naukowych, zrównoważoności ekologicznej, wkładu w rozwój społeczny i lokalizacji na zagospodarowanym obszarze morskim, która będzie punktem odniesienia dla decyzji w sprawie finansowania.

⁽¹⁷⁾ Przykładem dobrych praktyk jest panel wysokiego szczebla ds. zrównoważonej gospodarki oceanicznej składający się z 14 krajów, w tym dwóch europejskich: Portugalii i Norwegii.

⁽¹⁸⁾ Granty EOG – dotacje EOG i Norwegii wynikają z uczestnictwa Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w rynku wewnętrznym w dziedzinach objętych Porozumieniem EOG.

5.10.5. **EKES zdecydowanie zaleca utworzenie specjalnej linii finansowania, tak jak ma to miejsce w przypadku innych basenów europejskich i innych sektorów działalności korzystających z europejskich funduszy publicznych.** Realizacja planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego nie jest głównym celem żadnego z wymienionych funduszy i programów, co negatywnie wpływa na zdolność do jego urzeczywistnienia.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ZAŁĄCZNIK I

REGION ATLANTYCKI ⁽¹⁾

⁽¹⁾ ECO/306 – CESE 1298/2012.

REGION OCEANU ATLANTYCKIEGO – regiony najbardziej oddalone

—

ZAŁĄCZNIK II

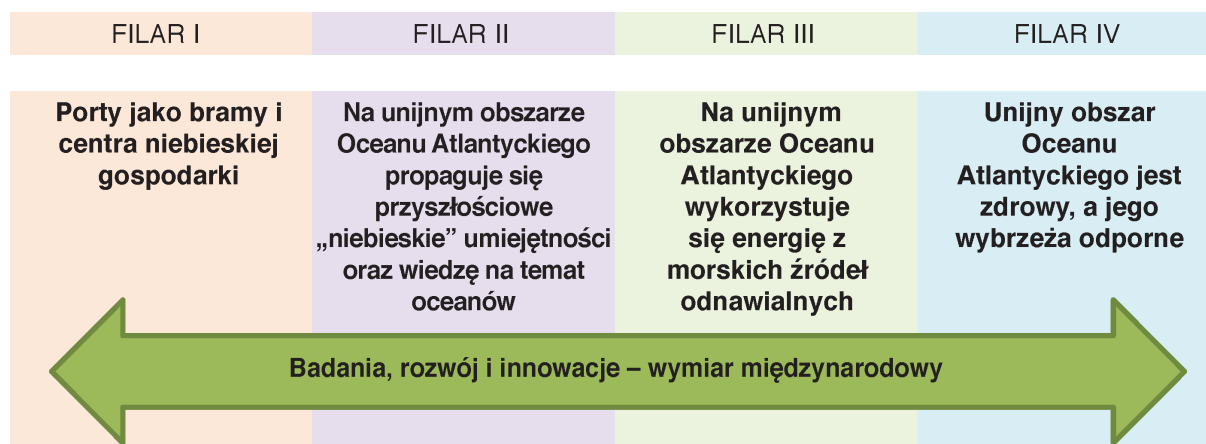
REGIONALNY PKB (NUTS 2) NA MIESZKAŃCA
PPS, UE-28

REGION	2009	2017
PORTUGALIA		
Północ	63,6	65
Algarve	84,6	83
Centrum	66,5	67
Lizbona	112,4	100
Alentejo	72,2	72
Region Autonomiczny Azorów	75,2	68
Region Autonomiczny Madery	104,9	73
HISZPANIA		
Wyspy Kanaryjskie	87,3	75
Andaluzja	79,1	68
Galicja	92,7	82
Asturia	95,8	82
Kantabria	100,0	83
Kraj Basków	134,4	121
FRANCJA		
Akwitania	96,3	91
Poitou-Charentes	86,4	83
Kraj Loary	96,4	94
Bretania	90,5	88
Dolna Normandia	84,1	81
Górna Normandia	93,0	88
ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO		
Kornwalia i Isles of Scilly	71,9	68
Devon	86,5	77

REGION	2009	2017
Hampshire i Isle of Wight	110,3	104
Dorset i Somerset	93,5	81
Wschodnia Walia	99,3	94
Zachodnia Walia i The Valleys	68,4	66
Gloucestershire, Wiltshire i obszar Bristol/Bath	114,1	106
Merseyside	79,2	79
Lancashire	83,4	84
Cheshire	113,1	128
Cumbria	87,6	89
Południowo-Zachodnia Szkocja	99,9	
Highlands i Islands	84,4	93
Irlandia Północna	83,0	81
IRLANDIA		
Border, Midland i Western	88,6	
Southern i Eastern	142,0	

Źródło: Eurostat PKB na mieszkańca, 2009, 2017.

ZAŁĄCZNIK III

PLAN DZIAŁANIA 2.0 – FILARY TEMATYCZNE ⁽¹⁾

⁽¹⁾ COM(2020) 329 final.

ZAŁĄCZNIK IV

PLAN DZIAŁANIA 2.0 – CELE I DZIAŁANIA

FILAR I: PORTY JAKO BRAMY I OŚRODKI NIEBIESKIEJ GOSPODARKI

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 1: Porty jako bramy dla handlu w obrębie Atlantyku*Działania*

- Rozwój autostrad morskich TEN-T na Atlantyku
- Utworzenie do 2025 r. sieci zielonych portów
- Promowanie połączeń żeglugi morskiej bliskiego zasięgu na obszarze Oceanu Atlantyckiego w celu lepszego włączenia Irlandii
- Zainicjowanie strategii na rzecz Atlantyku dotyczącej skroplonego gazu ziemnego
- Opracowanie programów zachęt ekologicznych na rzecz modernizacji infrastruktury portowej
- Wspólne opracowywanie planów gospodarki odpadami i przeładunku dla portów w obszarze Oceanu Atlantyckiego

Cel 2: Porty jako katalizatory działalności gospodarczej*Działania*

- Opracowanie „niebieskiego” systemu przyśpieszenia dla portów w obszarze Oceanu Atlantyckiego w celu zwiększenia zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw
- Wymiana najlepszych praktyk i pomysłów oraz wspólne rozwiązywanie problemów
- Rozszerzenie gromadzenia danych poza tradycyjne dane (logistyczne)
- Usprawnienie komunikacji i zwiększenie dostępności danych dotyczących ekonomicznego potencjału portów

FILAR II: PRZYSZŁOŚCIOWE „NIEBIESKIE” UMIEJĘTNOŚCI ORAZ WIEDZA NA TEMAT OCEANÓW

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 3: Edukacja o wysokiej jakości, szkolenie i uczenie się przez całe życie*Działania*

- Identyfikacja niedoborów „niebieskich” umiejętności na unijnym obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Harmonizacja gromadzenia danych w obszarze „niebieskich” karier
- Utworzenie systemu gromadzenia informacji gospodarczych oraz promowanie centrów łączności w celu usprawnienia współpracy między przedsiębiorstwami a organizatorami szkoleń

- Identyfikacja najlepszych praktyk w zakresie dopasowywania pracodawców i osób poszukujących pracy poprzez wzajemne uczenie się, które to praktyki będą służyć jako źródło inspiracji
- Wykorzystanie istniejących platform informacyjnych dotyczących możliwości zatrudnienia oraz ich potencjału „niebieskich” miejsc pracy

Cel 4: Wiedza na temat oceanów

Działania

- Uruchomienie pilotażowego programu w zakresie wiedzy na temat Oceanu Atlantyckiego
- Utworzenie do 2025 r. 25 atlantyckich „niebieskich” szkół
- Wdrażanie komponentu dotyczącego wiedzy na temat oceanów (rozpowszechnianie) w ramach odpowiednich projektów
- Wykorzystanie Transatlantyckiego Forum Młodzieży
- Zaangażowanie obywateli w działania dotyczące oceanu na unijnym obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Zaangażowanie obywateli w działania organizowane w ramach Europejskiego Dnia Morza, Światowego Dnia Oceanów oraz w ramach przyszłej platformy EU4Ocean

FILAR III: ENERGIA Z MORSKICH ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Filar obejmuje **jeden cel szczegółowy** i zestaw działań:

Cel 5: Promowanie neutralności emisyjnej dzięki energii z morskich źródeł odnawialnych

Działania

- Wyznaczenie konkretnych celów związanych z wdrożeniem rozwiązań opartych na energii z morskich źródeł odnawialnych w regionach Oceanu Atlantyckiego z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko
- Określenie najlepszych miejsc do budowy elektrowni zasilanych energią z morskich źródeł odnawialnych (w tym morskich farm wiatrowych) oraz przyległych portów na Oceanie Atlantyckim, uwzględniając potencjalne skutki dla środowiska morskiego
- Wdrożenie zachęt w celu budowy innowacyjnych instalacji wytwarzających energię odnawialną
- Łączenie różnych inicjatyw z zakresu energii z morskich źródeł odnawialnych, obejmujących unijny obszar Oceanu Atlantyckiego, na podstawie filozofii przedstawionej w europejskim strategicznym planie w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) i dążenie do osiągnięcia celów określonych we wspomnianym planie
- Rozwijanie świadomości publicznej w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych w obszarze Oceanu Atlantyckiego za pomocą odpowiednich narzędzi komunikacji
- Zacieśnianie współpracy w ramach europejskiej społeczności energii oceanicznej
- Opracowanie szczegółowych ram dotyczących energii oceanicznej dla wysp UE na Oceanie Atlantyckim

FILAR IV: ZDROWY OCEAN I ODPORNE WYBRZEŻA

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 6: Większa odporność wybrzeży*Działania*

- Zaprezentowanie kompleksowego systemu ostrzegania i pomiarów dotyczącego nasilających się sztormów i powodzi z powodu zmiany klimatu
- Rozwijanie synergii między istniejącą unijną infrastrukturą obserwacji i ochrony wybrzeży oraz infrastrukturą ostrzegania i monitorowania, a także rozwijanie obserwatoriów oceanu znajdujących się na miejscu
- Rozwijanie przestrzeni badań i obszarów pilotażowych w celu badania metod ochrony wybrzeża oraz propagowania rozwiązań opartych na zasobach przyrody
- Promowanie zrównoważonych praktyk w turystyce przybrzeżnej i morskiej
- Sporządzenie wykazu krajowych i regionalnych strategii i środków przystosowania się do zmiany klimatu w strefach przybrzeżnych powiązanych z ocenami ryzyka i planami zarządzania ryzykiem; wymiana najlepszych praktyk
- Stworzenie kampanii informacyjnych dla społeczności nadbrzeżnych w obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Kształcenie osób młodych oraz społeczności nadbrzeżnych w zakresie zmian zachodzących na wybrzeżu oraz sposobów przystosowania się do podnoszenia się poziomu morza
- Wymiana najlepszych praktyk w zakresie stosowania planowania przestrzennego obszarów morskich do celów przystosowania wybrzeża, odporności i mających zastosowanie ocen oddziaływania na środowisko (ocena oddziaływania na środowisko ⁽¹⁾, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko ⁽²⁾, odpowiednia ocena ⁽³⁾)
- Mapowanie przybrzeżnych terenów podmokłych w celu ich ochrony oraz monitorowanie ich roli jako pochłaniaczy dwutlenku węgla

Cel 7: Walka z zanieczyszczeniem morza*Działania*

- Opracowanie projektu pilotażowego obszarów przybrzeżnych wolnych od odpadów
- Korzystanie z dostępnych narzędzi w celu identyfikacji znaczących źródeł odpadów morskich, sposobów dostawania się tych odpadów do morza i obszarów o wysokim zanieczyszczeniu odpadami morskimi oraz przypadkowego i zamierzonego zanieczyszczenia
- Propagowanie działań biznesowych opierających się na gospodarce o obiegu zamkniętym, rozwijanie zachęt i systemów certyfikacji środowiskowej

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE (Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7), zmieniona dyrektywą Rady 97/62/WE (Dz.U. L 305 z 8.11.1997, s. 42), rozporządzenie (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, s. 1), dyrektywa Rady 2006/105/WE (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, s. 368), dyrektywa Rady 2013/17/UE (Dz.U. L 158 z 10.6.2013, s. 193).

-
- Uruchamianie wspólnych działań mających na celu zwiększenie świadomości problemu wśród społeczeństwa, np. dni plaży, podczas których mieszkańcy spotykają się w celu sprzątnięcia plaży
 - Promowanie działań dotyczących połowu odpadów w celu zachęcenia wszystkich rybaków do zabierania na ląd odpadów, które złapią w sieci podczas zwykłych operacji połowowych
 - Zaangażowanie na podstawie konwencji OSPAR we wdrażanie wspólnych działań w ramach regionalnego planu działania dotyczącego odpadów morskich
 - Promowanie skoordynowanego i skutecznego wdrażania działań mających na celu rozwiązanie problemu odpadów morskich oraz podwodnego hałasu, wymaganych od państw członkowskich UE na podstawie dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej
 - Wspieranie prac prowadzonych na podstawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności oraz na podstawie umowy z Bonn i umowy lizbońskiej, mających na celu skuteczne zapobieganie zamierzonemu i przypadkowemu zanieczyszczeniu oraz przygotowanie i reagowanie na takie zanieczyszczenie
 - Promowanie współpracy między sektorami w celu skoordynowanego reagowania na morzu i na wybrzeżu
-